

სამედიცინო ველნეს კურორტები – საქართველოს ბრენდ კოდი მსოფლიოში

გულნაზ ერკომაიშვილი, ეკონომიკის
დოქტორი, თსუ-ს ეკონომიკისა და ბიზნესის
ფაკულტეტის ასოცირებული პროფესორი,

GULNAZ ERKOMAISHVILI,
Doctor of Economics, Associate Professor of
Ivane Javakhishvili Tbilisi State
University, Tbilisi, Georgia

ანოტაცია

ნაშრომში შესწავლილი და გაანალიზებულია ტურიზმის ერთ-ერთი მიმართულება ველნესი ინდუსტრია. აღნიშნულია, რომ ველნესი ინდუსტრიაში არის კიდევ ერთი უახლესი ნიშა – ველნეს კურორტების ახალი სამედიცინო იდეოლოგიით ამუშავება. ნაშრომში განხილულია სამედიცინო ველნესი კურორტების განვითარების ტენდენციები საქართველოში, ის ეკონომიკური ეფექტები, რასაც ქვეყნას მოუტანს მისი განვითარება. კვლევის შედეგად გაკვთებულია დასკვნა, რომსაქართველო მსოფლიოში უნიკალური ადგილია სამკურნალო რესურსების მრავალფეროვნებით, რაც სამუალებას იძლევა შეიქმნას და წარმატებით იფუნქციონიროს სამედიცინო ველნესი კურორტებმა და იგი გახდეს საქართველოს ბრენდ კოდი მსოფლიოში.

საკუთრივი სიტყვები: ველნესი, ველნესი ინდუსტრია, ველნესი ინდუსტრიას უახლესი ნიშა, სამედიცინო ველნესი კურორტი, საქართველოს ბრენდ კოდი. ველნესი და ველნესი ინდუსტრია

MEDICAL WELLNESS RESORTS – BREND CODE OF GEORGIA IN THE WORLD Annotation

The Paper studies and analyzes wellness tourism, as one of the directions of tourism. There is the newest niche in wellness industry – triggering wellness resorts with medical ideology. The paper discusses the development tendencies of medical wellness resorts in Georgia and its main

economic preferences. The main finding of the research is that Georgia is unique place in the world according to the variety of medical resources. This makes opportunity to create and successfully operate medical wellness resorts and form it as a brand code of Georgia in the world.

Keywords: Wellness, Wellness Industry, Wellness Industry newest niche, Medical Wellness Resort, Brand Code of Georgia, Wellness and Wellness Industry.

დღეს მსოფლიოში სულ უფრო პოპულარული ხდება ველნესი პროდუქტების გამოყენება, რომელიც ხელს უწყობს ადამიანის ფსიქოლოგიურ და ფიზიკურ რელაქსაციას, ნებისმიერ სიტუაციაში შინაგანი სიმშვიდის შენარჩუნებას, სწორ კვებას და საკუთარ თავზე ზრუნვას, ნებისმიერ ასაკში გარენული მომხიბლელობის შენარჩუნებას, აქტიურ დღვერდებას. ველნესი მომსახურების მიღება ადამიანს აძლიერებს როგორც ფიზიკურად, ასევე სულიერად, უხანგრძლივებს ახალგაზრდობას. დღესდღეობით, იმს მიხედვით, თუ რამდენად მოვლილია ადამიანი, ხდება მისი სოციალური იდენტიფიცირება და პოზიცირება, შესაბამისად, პროფესიული და პირადი წარმატებაც. ველნესი შესაძლებლობას იძლევა თავიდან იქნეს აცილებული ან მაქსიმალურად შემცირდეს „ცივილიზაციის საუკუნის“ მრავალი დაავადება: გულ-სისხლძარღვთა სისტემის, საფრდენ-მამოძრავებელი აპარატის, დიაბეტის და სხვ. იგი ხელს უწყობს ასევე წონის

რეგულირებას.

ველნესი ფიზიკური, ფსიქოლოგიური და სოციალური ღონისძიებების ურთიერთობავ-შირის მოქნილი სისტემაა, რომელიც მი-მართულია ადამიანის არა მხოლოდ აკად-მყოფობისგან პროფილაქტიკაზე, არამედ ასევე სასიცოცხლო ძალების აღდგენასა და მკურნალობაზე. ველნესი მომსახურების მი-ზანია ადამიანს შესთავაზოს და განუვითაროს ჯანსაღი ცხოვრების ჩვევები, რაც გულისხ-მობს სპა მომსახურებას, ფიზიკურ ვარჯიშებს, ველნეს განათლებას, ჯანსაღ სამზარეულოს და ა.შ.

სწორედ ამ საინტერესო პრობლემას ეხება წინამდებარე ნაშრომი, რომელშიც გადმოცე-მულია ველნესისა და ველნესი ინდუსტრიის არსი, ველნესი ინდუსტრიის უახლესი ნიშის = სამედიცინო ველნესი კურორტების განვი-თარების ტენდენციები საქართველოში, ის ეკონომიკური ეფექტები, რასაც ქვეყანას მისი განვითარება მოუტანს. კვლევის შედეგად გა-კეთებულია დასკვნა, რომსაქართველო შსოფ-ლიოში უნიკალური ადგილია სამკურნალო რესურსების მრავალფეროვნებით, რაც სა-შუალებას იძლევა შეიქმნას და წარმატე-ბით იფუნქციონიროს სამედიცინო ველნესი კურორტებმა და იგი გახდეს საქართველოს ბრენდ კოდი მსოფლიოში.

ტერმინი — ველნესი (ინგლ. Wellness) პირველად გამოიყენა ამერიკელმა ექიმმა პელბერტ დანმა 1959 წელს. წიგნში — „უმ-აღლესი ღონე ველნესი“, მან ჩამოაყალიბა ჯანსაღი ცხოვრების წესის ძირითადი პრინცი-პები. მისი აზრით, ადამიანისჯანმრთელობას განსახვდვრავს არა მარტო კარგი ფიზიკური მდგომარეობა, არამედ მისი სხეულის, სული-სა და გონების პარმონია. დანმა ამ მდგომარე-ობას უწოდა Wellness, ანუ უმაღლესი ღონის კმაყოფილება [1, გვ.2].

ველნესის შესახებ გამოქვეყნებულია როგორც პელბერტ დანმის, ასევე ჯონ ტრევი-სის, დონალდ არდელის, გერხარდა პეტლერის მრავალრიცხვანი პუბლიკაციები, თუმცა საქართველოში მის შესახებ ლიტერატურა ნაკლებად მოიპოვება. 2000 წლიდან აღნიშ-ნული ტერმინი შემოვიდა საქართველოშიც, მაგრამ იგი ძირითადად შვეიცარიიდან შემოტ-ანილ კოსმეტიკურ საშუალებებთან ასოცირდ-ებოდა.

ტერმინ ველნესი ინდუსტრიის ავტორია ამერიკელი პროფესორი პოლ ზეილ პილზ-ერი. მისი აზრით, ბოლო წლებში, ველნესი, როგორც დარგი, სწრაფად ვითარდება. XXI

საუკუნე ველნესის ეპოქაა. აშშ-ში ჯერ კიდევ 2010 წლისთვის ველნეს ინდუსტრიაში ბრუნ-ვამ 1 ტრილიონდან მეტია. არც ერთ სხვა ინდუსტრიას ასეთი ტემპები არა აქვს. ჯან-საღი ცხოვრების წესის ინდუსტრია — მომა-ვალი მრავალმილიარდიანი ინდუსტრიაა [2].

ველნესი ინდუსტრია მოიცავს სხვადასხვა სახეობის ნატურალური კვების პროდუქტე-ბის, კოსმეტიკის, პირადი ჰიგიენის საშუ-აღებების, სხვადასხვა ტიპის ველნეს დანაღ-გარების წარმოებას, ეკოლოგიურად სუფთა ტექნოლოგიის გამოყენებას, ველნეს სასტუმ-როების განვითარებას და საერთოდ, მომსახ-ურების ფართო სპექტრს. ველნეს ინდუსტრიის განვითარების მხრივფავორიტი ქვეყნებია აშშ, შვეიცარია, იტალია, საფრანგეთი. ეს ქვეყნები ტურისტებს ველნეს მომსახურების ფართო სპექტრს სთავაზობენ

სამედიცინო ველნესი კურორტი – უახლესი ნიშა ველნესი ინდუსტრიაში

ველნესი ინდუსტრიაში ერთ-ერთი წამყ-ვანი სფეროა ველნესი კურორტები. შსოფ-ლიოში რამდენიმე განსაკუთრებულად ცნო-ბილი ველნესი კურორტია: „COMO“ შამბალა (ბალი, ინდონეზია), „4 სესხნი“ (მაუი, ჰავაის კუნძულები), „ჩივა-სომი“ (პუა ჰინი, ტაილან-დი), „ჯივა გრანდ სპა“ (მადიკერი, ინდოეთი), სასტუმრო ვერნისაჟი (ცერმატი, შვეიცარია), „მერანი პალას“ (იტალია).

ველნესი ინდუსტრიაში გამოიყოფა უახლესი ნიშა - ველნესი კურორტების ახალი სამედი-ცინო იდეოლოგიით ამუშავება. საქართველო-ში პირველი სამედიცინო ველნესი კურო-რტის ავტორი და დამფუძნებელია მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორი თამაზ მჭედლიძე. მისი აზრით, სამედიცინო ველნესი კურორტის იდეოლოგია და კონცეფცია დაფუძნებულია ადამიანის არა ფსიქოლოგიურ კომფორტზე და სიამოვნებაზე, არამედ სამედიცინო მეც-ნიერულ თეორიებზე დამყარებულ, კონტრო-ლირებადდა გაზომვად გაჯანსაღების პრო-ცესზე.

სწორედ ველნესი ინდუსტრიის ამ მი-მართულებით არის შესაძლებელია საქართ-ველო გავიდეს მსოფლიო ბაზარზე და თავი დაიმკინოს, როგორც სამედიცინო ველნესი კურორტების ქვეყანა.

რა წინაპირობები არსებობს საქართველო-ში ველნესი ინდუსტრიის ამ მიმართულების განვითარებისთვის?

როგორც ცნობილია, საქართველო კუ-რორტებისა და საკურორტო აღგილების ქვეყანაა, რომლისერთ-ერთ მნიშვნელოვან

ფაქტორს მისი ჰავა წარმოადგენს. საქართველო თავისი ბიომრავალფეროვნებით უნიკალური ქვეყანაა, 69 ათას კვადრატულ კილომეტრზე 15 ნიადაგობრივი და 25-ზე მეტი კლიმატურ-ნიადაგობრივი ზონა არსებობს. კლიმატის მრავალფეროვნება განპარობებულია ჩრდილოეთის მხრიდან დიდი კავკასიონის, სამხრეთიდან მცირე კავკასიონის მაღალი ქედების არსებობით და დასავლეთიდან შავი ზღვის ფაქტორით. კლიმატური პირობები გამოირჩევა გამოხატული თერაპიული თვისებებით და მრავალი პათოლოგიის სამკურნალოდ გამოიყენება [3, გვ. 262].

საქართველო მდიდარია მტკნარი და მინერალური წელებით. ისეთი მინერალური წელები, როგორიც არის „ბორჯომი“, „საირმე“, „ლუგელა“, „უწერა“, თავიანთი იონური შემადგენლობით და სამკურნალო თვისებებით, მსოფლიოში უნიკალურია [4].

საქართველოში, აგრეთვე, ოდითგანვე მოიპოვებოდა და გამოიყენებოდა სამკურნალო ტალახები — პელიოდები, რაც ამჟამადაც წარმატებით გამოიყენება ბალნეოლოგიურ ცენტრებში.

ასევე აღსანიშნავია ქვიშით თერაპია, მაგნიტური ქვიშების გამოყენება. მსოფლიოს 2-3 ქვეყანაში არის სამკურნალო ქვიშები, მაგრამ მაგნიტის კონცენტრაციით უნიკალურია ურეკის ქვიშები, რომელიც საქართველოში დიდი ხანია სამკურნალოდ გამოიყენება.

ბოლო პერიოდში მსოფლიოში იმატა მოთხოვნამ სამკურნალო მცენარეებზე. სამკურნალო მცენარეებით ოდითგანვე მდიდარია საქართველოს ფლორა. ნატურალური სამკურნალო საშუალებების წარმოება საქართველოში ხელს შეუწყობს ველნეს ინდუსტრიის განვითარებას.

საქართველოში (მეღვინეობის სამშობლო) ღვინოთერაპიის უნიკალური შესაძლებლობებია.

როგორც ქოველივე ზემოთქმულიდან ჩანს, საქართველოში ცალ-ცალკე არსებობს ღვინოთერაპიის, ტალახით თერაპიის, მინერალური წელებით თერაპიის, მაგნიტური ქვიშებით თერაპიის, სპა თუ ფიტნეს ცენტრები და თანამედროვე დასხვენების პრინციპზე აგებული სასტუმროები და ა. შ. შეიძლება ითქვას, რომ საქართველოში ველნეს ინდუსტრიის განვითარების ქოველგვარი პირობები არსებობს.

სამედიცინოველნეს კურორტები საქართველოში.

საქართველოში ბევრი სამკურნალო-გამა-

ჯანსაღებელი კურორტია, რომელიც მიმართულია სხვადასხვადავადებების სამკურნალოდ. ასეთი კურორტებია: ბორჯომი, ბაკურიანი, ბახმარო, გრიგოლეთი, ქობულეთი, ურეკი, საირმე, შოვი, ნუნისი, წყალტუბო, გუდაური, აბათუმანი, ბეჭუმი. მაგალითად, წყალტუბო მრავალმხრივი კურორტია და განსაკუთრებით განთქმულია ოერმულ-რადონული მინერალური წელის აბაზანებით. წყალტუბოს წყაროები სამკურნალო თვისებებით შეუდარებელია და სამოცამდე დაავადებას პკურნაგს. ჩამოთვლილი სხვა კურორტებიც განსხვავებული პროფილისაა და გამოიყენება ადამიანების ამა თუ იმ დაავადებების სამკურნალოდ. მაგრამ სამედიცინო ველნეს კურორტი გულისხმობს ახალი სამედიცინო იდეოლოგიათ ამჟამადებას, რომელიც მიმართულია ადამიანის ჯანმრთელობის პრევენციაზე, პროფილაქტიკაზე, ამა თუ იმ დაავადებების თავიდან აცილებაზე. მსოფლიოში ცნობილ სამედიცინო ველნეს კურორტებს არა მარტო საკურორტო სეზონში, არამედ შთელი წლის განმავლობაში პყავთ ვიზიტორები.

დღეისთვის საქართველოში ფუნქციონირებს პირველი სამედიცინო ველნეს კურორტი „ბიოლი“. იგი გაშენებულია თბილისთან ახლოს კოჯიის სარეკრეაციო ზონაში, ზღვის დონიდან 1200 მეტრზე. კეთება მსოფლიოში ცნობილი ველნეს კურორტისგან ის მხოლოდ ტერმინით „სამედიცინო“ არ განსხვავდება.

„ბიოლი“ სიცოცხლის ერთეულის, ანუ უჯრედის დონეზე ხდება ორგანიზმის ფუნქციონირების ეფექტურობის დიაგნოსტიკა და მიღებული შედეგების საფუძველზე ინიშნება ინდივიდზე მორგებული კონკრეტული ველნეს პროგრამა, რაც მოიცავს როგორც ფუნქციონალურ კვებას სამკურნალო მცენარეების დამატებით, ასევე ანტისტრესულ ფიზიკურ აქტივობებს, სათანადო სპათერაპიებს და ინდივიდუალურად ორგანიზმზე მორგებულ სხვადასხვა პროცედურებს.

ზოგადად ცნობილ ველნეს კურორტებს აერთიანებს ის, რომ თავდაპირველად ისინი იქმნებოდა როგორც დასასეგნებელი ბიზნესი, ხოლო ორგანიზმის გაჯანსაღების იდეოლოგია, კონცეფცია და სათანადო პროცედურები წარმოიქმნა დამატებით სერვისად.

„ბიოლი“ კი, პირიქით, შექმნილია გაჯანსაღების და დაავადებების აღრეული პრევენციის თანამედროვე სამედიცინო თეორიაზე. შესაბამისად, 30 პექტარი ტერიტორიადა მთელი ინფრასტრუქტურა ამ ფილოსოფიაზეა მორგებული [5].

ორგანიზმის უჯრედებში მიმდინარე პროცესების მეცნიერული შესწავლა, მათი მუშაობის ოპტიმიზაციისთვის სპეციალურად შედგენილი ინდივიდუალური ველნეს პროგრამები, ქვეყნის ბუნებრივი ენერგეტიკისა და მრავალფეროვანი ბიოექტიური რესურსის გამოყენება და გაზომვადი შედგები, სამედიცინო კურორტ „ბიოლს“ მსოფლიოში უნიკალურს და ინოვაციურს ხდის.

ინოვაციურია ისიც, რომ საქართველოში პირველად დარეგისტრირდა ახალი საერთაშორისო სპეციალობა – ველნეს თერაპევტი, ხოლო სამედიცინო უნივერსიტეტში შეიქმნა შესაბამისი მაგისტრატურა.

სამკურნალო-გამაჯანსაღებელი კურორტი „ბორჯომი“ მდებარეობს ზღვის დონიდან 850 მ-ზე. იგი ცნობილია მსოფლიოში სახელგანთქმული მინერალური წყლით, რასაც დაღებითი ეფექტი აქვს კუჭ-ნაჭლავთა პროფილაქტიკის დროს. კურორტ „ბორჯომში“ სულ ახლახანს ამოქმედდა თანამედროვე სტანდარტების სამკურნალო-გამაჯანსაღებელი კომპლექსი „ბორჯომი პალასი“. აღნიშნულ კომპლექსში უახლესი აპარატურით აღჭურვილ სადიაგნოსტიკო კაბინეტებში ტარდება სხვადასხვა გამოკვლეულები (ულტრასონოგრაფია, კუჭისა და ნაღვლის წვენის გამოკვლევა, ღვიძლისა და ნაწლავების პერისტალტიკის გასაუმჯობესებელი პროცედურები და სხვ.), ფუნქციონირებს სამკურნალო-გამაჯანსაღებელი სპა ცენტრი, უახლესი აპარატურით აღჭურვილი კოსმეტოლოგიური კაბინეტი და სხვ. მხოლოდ „ბორჯომი პალასში“ არის სპა კაფესულა, რომელიც გულისხმობს მინერალური წყლით, რძით, თაფლით, გვირილისა და ორკებილას ნაფენით, ღვინის ექსტრაქტით პიღრო თერაპიას, ჰიდრო მასაჟს, ელექტროტალაზის პროცედურებს და სხვ.

ჯერ კიდევ მეფის რუსეთის, შემდგვ საბჭოთა კავშირის პერიოდში „სამხედრო პოსტიტალი“, შემდგომში „სამხედრო სანატორიუმი“, ამჟამად „ბორჯომი პალასი“ კარგად ფლობდა და ფლობს კურორტული მკურნალობის მეთოდებს. „ბორჯომი პალასი“ სლოვანია „რელაქსაცია სულისა და გონებისთვის“ [6].

კურორტ „ბორჯომის“ უნიკალური კლიმატისა და სამკურნალო-გამაჯანსაღებელი კომპლექსის ხელშეწყობით საუკეთესო პირობები იქმნება დასვენების, მკურნალობისა და პროფილაქტიკისთვის.

თბილისიდან აღმოსავლეთის მიმართულებით, 115 კილომეტრში, კახეთის ისტორიულ რეგიონში, მდებარეობს „ლო-

პოტასპარეზორტი“ – კავკასიის მთებით გარშემორტყმული „ლოპოტას“ ხეობის პატარა სამოთხე, რომლის რეკრეაციული ზონა მიღიონბით კვადრატულ მეტრს მოიცავს [7].

აქ თითოეული სეზონი თავისებურად უნიკალურია. ეს არის იდეალური ადგილი რელაქსაციისთვის, ლოპოტას ტყის სპა უნიკალური განტვირთვისა და სამკურნალო-გამაჯანსაღებელი პროცედურებისთვის. ფიზიკური და სულიერი მდგომარეობის გაუმჯობესებისთვის ტარდება შემდგავი სახის პროცედურები: სარელაქსაციო და სამკურნალო-გამაჯანსაღებელი მასაჟები, ორგანიზმის გამოცოცხლებისა და ენერგიის აღდგენის პროცედურები, გამაახალგაზრდავებელი თერაპია, სახის მოვლის პროცედურები, გასახდომი, ანტი-ცელულიტური და დეტოქსიციური პროცედურები, წითელი შშრალი ღვინის აბაზანა ზღვის მარილებითა და არომატული ზეთებით, წიწვების აბაზანა, ტროპიკული აბაზანა ბალიდან და ა.შ.

2015 წელს საქართველოში ასევე დაიწყო მსოფლიო ღონის, პრემიუმ კლასის სარეკრეაციო-გამაჯანსაღებელი კომპლექსის „Wellness Clinic MEDI“-ის მშენებლობა, ოზურგეთის დაბა ურეკში. ურეკის გამაჯანსაღებელი კომპლექსის უნიკალურობა მდგომარეობს იმაში, რომ აქ არის მაგნიტური სამკურნალო ქვიშა. ურეკის მიღამოებში აღინიშნება მომატებული მაგნიტური ველი, რაც ბუნებრივ სამკურნალო ფაქტორად არის აღიარებული.

ზემოთ ჩამოთვლილი სამკურნალო ველნეს კურორტები უზრუნველყოფენ [8, გვ.130]:

- აქტიური, სრულყოფილი ცხოვრების წესს;
- სასიცოცხლო ძალების სწრაფ და სარისხიან აღდგენას;
- კვებას ინდივიდუალური რაციონით;
- ყველა ადამიანის ფიზიოლოგიაზე მოქმედი ფაქტორის გამოყენებას: კლიმატოერაპიას, მინერალური წყლებს, სამკურნალო ბალაზებს და აბაზანებს, ღვინოთერაპიას, ტალაზით მკურნალობას, მაგნიტური ქვიშის, ზღვის აბაზანებს, მცენარეულ ფლავონოიდებს (ანტიოქსიდანტებს) და წყალმცენარეებს;
- ორგანიზმის დეტოქსიციას უახლესი ტექნოლოგიებით;
- ტვინის ნორმალურ ფუნქციონირებას (მესიერების, შრომისუნარიანობის აღდგენას და ა.შ.);
- ინდივიდუალურად შერჩეულ ფიზიკურ დატვირთვას: ცურვას, სამთო საონილამურო

სპორტს, სამკურნალო ფიზკულტურას, მასაჟს, სეირნობას და ა.შ.

- კანის სწორ მოვლას;
- ეკოლოგიურად სუფთა ტექნოლოგიას.

დასკვნა

საქართველო მსოფლიოში უნიკალური ადგილია სამკურნალო რესურსების მრავალფეროვნებით, რაც სამუალებას იძლევა, შეიქმნას და წარმატებით იფუნქციონიროს სამედიცინო კელნეს კურორტებმა. მედია, სულ მოკლე ხანში საქართველოში მსოფლიოში ასოცირდება, როგორც სამედიცინო კელნეს კურორტების ქვეყანა და ლიდერობასაც მოიპოვებს ამ მიმართულებით;

სახელმწიფომ უნდა გაითვალისწინოს, რომ სამედიცინო კელნეს კურორტები არის მსოფლიოში უახლესი მიმართულება, რომელშიც საქართველოს უდავოდ დიდი პრიორიტეტი გააჩნია თავისი ბუნებრივი მრავალფეროვნებით, რესურსული თუ ადამიანური პოტენციალით, თავისი კულტურით, განსაკუთრებული ფოლკლორით და ა.შ. კელნეს ინდუსტრიის ამ ახალმა მიმართულებამ სწრაფად რომ მოიკიდოს ფეხი საქართველოში, აუცილებელია, რომ იმ კურორტებს, რომლებიც კელნეს ტექნოლოგიებს გამოიყენებს და საქონლოდ, სამედიცინო კელნესის მიმართულებით იმუშავებს, გარკვეული პერიოდის განმავლობაში მოეხსნას მოგების გადასახადი, მიწის გადასახადი, დამატებული ღირებულების გადასახადი, სანამ ისინი არ იქცევიან ქვეყნის ბრენდ კოდად და შეძლებენ ეკონომიკაში მნიშვნელოვანი წარმატებას;

ეკონომიკური ეფექტი, რასაც მოუტანს საქართველოს სამედიცინო კელნეს კურორტების ქვეყნად ჩამოყალიბება, შემდეგია:

- სამედიცინო კელნეს კურორტების ამო-

ლიტერატურა:

1. Halbert Dunn. High level Wellness. 1961. www.Icaa.cc
2. Paul Zane Pilzer, The new Wellness Revolution, New York, 2011.
3. Kvesitadze, G., Khatisashvili, G., Sadunishvili, T., Ramsden, J.J. Biochemical Mechanisms of Detoxification in Higher Plants. Basis of Phytoremediation. 262 pages. Springer, 2006.
4. G. Erkomaishvili, R. Gvelesiani, E. Kharaishvili, M. Chavleishvili, Policy of Tourism and Opportunities of Development of Wellness Industry in Georgia. International Conference on Economics, Management of Business and Technology. World Academy of Science, Engineering and Technology, Dubai, UAE., 2014
5. www.Boli.ge
6. www.borjomipalace.ge
7. www.loposta.ge
8. ერქომაიშვილი გ., საქართველოს განვითარების ეკონომიკური პოლიტიკის პრიორიტეტები მიმართულებები. თბილისი, „უნივერსალი“, 2016. [Erkomaishvili G., Economic Policy Priorities for Development of Georgia. Tbilisi, „Universal“, 2016].

ქმედებით საქართველო შევა მსოფლიოს ელიტურ კელნეს ინდუსტრიის ქვეყნების შემადგენლობაში;

• მოხდება ქვეყნის პოპულარიზაცია მსოფლიო მასშტაბით;

• გაუმჯობესებს საინვესტიციო გარემოს და მნიშვნელოვნად გაზრდის უცხოური კაპიტალის დაბანდებას საქართველოში, რაც გაძოიწვევს ეკონომიკური წესრიგის პოლიტიკის ეკონომიკულ სტანდარტებთან გაერთიანებას;

• მოხდება მსოფლიოს მაღალშემოსავლიანი ადამიანების მოზიდვა;

• პროპაგანდა გაეწევა ჯანმრთელობის ახალ კულტურას, რაც იქნება ინტელექტუალური დისტრიბუცია;

• კელნეს ინდუსტრია მოითხოვს ადამიანის მაღალ ინტელექტუალურ პოტენციალს, რაც გავლენას მოახდენს მთლიანად ერის ინტელექტუალური პოტენციალის ზრდაზე;

• გაიზრდება შემოსავლები და შემონატანები;

• განვითარდება ინფრასტრუქტურა;

• შეიქმნება ახალი სამუშაო ადგილები;

• პოზიტიური მიმართულებით შეიცვლება ეკოლოგია;

• გაიზრდება მოთხოვნა ეკოლოგიურად სუფთა სოფლის მუშაობის პროდუქციაზე (მეუღლებრივი, მეღვინეობა, მარცვლეულის წარმოება, მეცხოველეობა, მეხილეობა, მებოსტნეობა, ჩაის წარმოება);

• გაიზრდება მოთხოვნა სუვენირებსა და ხალხური რეწვის პროდუქციაზე;

• გაიზრდება მომსახურების ისეთი დარგების გამოყენება, როგორიცაა: ტრანსპორტი და კომუნიკაციის საშუალებები, დაზღვევა და საბანკო საქმიანობა, სამშენებლო-სამონტაჟო სამუშაოები, საინფორმაციო-სარეკლამო, ტურისტულიდა ტუროპერატიული და სხვა;

• განვითარდება კურორტოლოგია.